

Abonamentul:

Pentru monarhie.
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor. $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește fóia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.**Anul XIII.****Blaș 14 Februariü 1903.****Numéru 6.****TOT DE ALE NÓSTRE.**

Dacă cetim cu interesul recerut articolii, apăruți în colónele încă și acuma săptămânalei nóstre fóii „Unirea,” momentan trebuie să facem observarea, că partea preponderantă a acelor articoli se ocupă cu idei referitoare la realizarea unei stări materiale mai favorabile a clerului. Presupun, că nici un membru a clerului nu e atât de uitat de sine, ca consiliile celui mai bun — și doră unicului sincer amic, cum e pentru noi „Unirea,” — să le desconsidere prin aceea, că ori că nu le cetesce, ori că le cetesce numai ca să se mai distragă. Dacă inse le-am primi cu acea bunăvoință, cu cari ea ni-le presintă, atunci iarăși se nasce întrebarea: de ce atâta nepăsare!?

Căci nu pot presupune, că înaintea clerului nostru, n'ar fi evident în destul faptul, că prin așteptare și nelucrare nu se va realiza nici un plan, fie acela cât de salutar. . .

Înzădar ne va fi ori ce așteptare, ca alții și alții să facă ceea ce ni-se impune a face noi și pentru noi.

E lucru cunoscut, că independența contribuie în mod esențial la vioiciunea acțiunilor membrilor ori cărei clase.

Și la noi, și în noi, par-că lipsesce și voința de a ne emancipa de sărăcie, a ne croi nouă, familiilor și urmașilor nostri un viitor mai îmbucurător, și deși pentru generațiunea prezentă încă premodest, dar pentru urmași: fi, nepoți și strănepoți tot mai fericitor, de cât cel de azi.

Indiferentismul e cauza principală, care stă în calea resolvării chestiilor, ce sînt în legătura intimă cu stările nóstre actuale. Aci mi-se da prilej a răspunde unei obiecțiuni la aparență foarte motivată, dar numai la aparență.

Audim de multe ori căința destul de generalisată, că în zădar ne sdrobim cu desbaterea și resolvarea chestiilor, întru sanarea relelor, căci cei mai mulți dintre confrăți nu se interesază, ca unii cu stare materială mai favorabilă, de sörtea confrăților mai miserii. Negă această afirmare saü, cel puțin o conced numai întru atâta, încât noi sîntem cauza neinteresărei. Dacă fie care s'ar interesa de sine, s'ar interesa și de starea celor alalți confrăți, căci starea sa e cauză comună, e proprietatea durerósă a tuturor confrăților. Iar pe cei neal-

terați de chestiile materiale ale confrăților, pe cari póte puțin înșimpórtă, ori chiar nimic, și alte chestii bisericesci, zie pe unii ca aceștia îi putem forța moralmente. Forma și mijlócele și le póte formula fie care.

Dacă ori ce chestie, ce obvine, o am susținé pe tapet și am discuta-o atât în colónele fóii nóstre „Unirea,” cât și în convenirile nóstre sociale și mai virtos în sínódele protopopesci tractuale, chestia s'ar transforma într'o indigință, fără de care par-că n'ai putea trăi, și n'am da-o uitării, până nu am vede-o resolvată defnitiv și în modul cel mai salutar pentru cler, — atunci eu nu cred, să obvină vre-o cestiu de importanță generală, care să ajungă la sörtea celor în trecut desbătute, dar în scurt timp date uitărei.

Și m'am estins la constatarea acestui reü mare și pentru aceea, căci tema, ce volesc a discuta acum, se referesce la viitor, când cei, a căror cooperare să recere azi, nu vor avea parte la binefacerile de atunci, ci numai familiile lor.

Acéstă temă este *anul de vedúvie*, acel an, la care fie care preot cugetă cu adincă durere sufletescă, când familia lui va avea să se bucure de venitele unui an întreg după mörtea preotului, ca o mângăere în lovitura amară, și spre a se putea reculege în acest interval, pentru ca să-și póta forma un plan de trai în venitor. Nimeni nu póte zice, că prin aceea, că familia preotului repausat e în dreptul folosinței venitelor parochiale un an întreg după mörtea preotului, i-se face cuiva nedreptate. Dar are acest an de vedúvie și părți rele, atât cu privire la familia remasă, cât și referitor la cauzele religioso-morale ale poporului credincios, cari scăderi ne îndemnă a face propunerea, ca *anul vedúviei să fie sistat și în schimb familia remasă să primescă o sumă de 1000 (una mie) coróne, ca rebonificare.*

Motivele, cari pledéză pe lângă acéstă propunere, pe cum și modalitățile rebonificărei sînt de natură, de-a ne îndupleca să primim și se realizăm acéstă propunere. Să vedem chestia *din partea, care să referesce la familia remasă.*

Sînt unele parochii, în cari trece venitul unui an peste suma de 1000 cor., dar dacă punem pedecile încasării, față cu avantajile, ce obvin

din primirea sumei de mai sus de odată și fără neplăceri, propunerea e destul de acceptabilă și pentru asemenea casuri. Considerând inse, că venitele netto, ba în multe locuri și cele brutto, nici nu ajung până la suma de 1000 cor., de sine urméză, că acest mod, ce să propune aci, în loc să fie păgubitor pentru familia remasă, din contră e avantajos în mod simțitor.

Să nu mai amintim de multele miserii de până aici, când venitele incurg creităresce, când adese ai multe neplăceri cu încassarea lor de la popor, când mai trebuiesc împărțite și cu administrator și succesori. Unde mai punem supărările la cari e espusă familia remasă fără cap?

Nu mai amintesc și alte împrejurări dăunăcioase pentru familia remasă, ori care confrate aducă-și aminte de viitorul familiei sale. Mi-ar resta să espun *daunele obveniente din anul de vedúvie pentru parochie, pentru stările și indigințele religioso-morale a poporului credincios și pentru multe afaceri bisericesci.*

Miseria cea dintăi e aceea, că credinciosii remași un an de zile fără de păstor, se abat foarte mult de la calea dreapta a credinței și moralei și se strică. Câtă muncă trebuie să desvólte apoi succesorul, până ce îi va succede, să-i readucă, pe calea ce bună! De la administratorul interimal nu putem pretinde și aștepta, ca să susțină în parochie acele relațiuni religioase, ca în parochia sa, căci abia póte cerceta pe poporul fără preot în 2—3 săptămâni odată. Ca să-și neglige pe poporul său propriü, ar fi călcare de datorință și lipsă de dragoste, ce datoresce filor săi.

A doua urmare a vacanței se manifestă în cercetarea une ori prea desă a parochiei din partea aspiranților, saü să vorbim lámurit: prin o vacanță atât de îndelungată să deschide teren agitărilor unor preoți uitați de sine, a cărei urmare e demoralizarea poporului în referința sa cătră părintele său sufletesc, pe cum și micșorarea prestigiului caracterului preotescc. Să mai amintesc apoi despre urmările acestor fel de negocieri? Sîntem prea deplin în cunoștința cauzei, de cât ca să fiu necesitat a discuta acest motiv.

A treia urmare e, că în termin de un an stagnează multe instituții ridicate și îngrijite cu o dragoste sinceră de cătră preotul repausat, cum sînt gră-

nariile bis., diferitele reuniuni etc. Iar stagnarea nu e stagnare numai, ci e regres. Succesorul necunoscut cu împrejurările locale, cu omenii, cu naturele lor, dacă peste mai mulți ani le va putea readuce la stadiul în care a fost acele instituții la mărta ante-cesorului său, — a lucrat prea destul, căci a repara neglijința, sau în cazul de față neactivitatea, stagnarea unui an, se recer mulți ani.

Mă mărginesc și în această parte a espune numai aceste trei motive, deși sînt încă nenumărate cauzele, cari tôte pledază pe lângă ștergerea anului de văduvie.

Am zis înse, că pentru venitele acestui an să fie rămășițele despăgubite cu 1000 (una mie) corone, cari ar fi se le primescă după mărta preotului numai de cât. Și acesta s'ar putea efectui prin asigurarea pentru cas de mărta a preotului până la suma de 1000 cor. prin parochia respectivă și prin sine însuși, ceea ce s'ar putea face cu puțină bunăvoință și fără greutatea prea mari.

Am cercetat tarifele câtorva bănci de asigurare, și făcînd calcul mijlociului cu considerare la preoțimea din diecesa Gherlei și la vrîsta de 25—60 ani, am ajuns la rezultatul, că premiul anual ar fi foarte neînsemnat: 40.87 cor. Suma acesta e atît de bagatelă, încît dacă am pune chiar floreni, în loc de corone, n'ar fi ceva prea îngreunător.

Mi-se va obiecționa pôte, că parochiile nu vor fi aplicate a solvi. Apoi mă rog, avem pe bunii noștri Superiori, cari pot să impună parochiilor, ca ori din banii bisericesci, ori din

grănarele parochiale, ori unde ambe mijlocele lipsesc — atestat deatîl de trist pentru preot — prin repartiție să se încasseze cota obvenientă pe parochie sau filie în formă de dare bisericescă.

Dacă avem tragere de inimă către ai noștri și dacă ne lipsesc mijlocele spre a ne ameliora sôrtea până trăim, să muncim, ca familiile noastre să nu rămână pradă espusă capriciilor acelor, cari nu se interesază de ele, și dacă nu putem să le asigurăm o sôrte mai fericitoare, barem, cu 1000 sau 2000 cor să le ajutăm, pe cazul de mărta al nostru, scăpându-le prin acesta de neplăcerile, ce ar avea să îndure din partea credincioșilor în decursul anului de văduvie.

Sciî și-mi recunosc slăbiciunea în espunerea chestiei, nici n'am folosit argumente oratorice și poetice. ci am spus pe scurt stările, cari ni-se presintă alt cum pe tôte ziua; una înse sciî, și acesta am să o spun, la afacerea propunerilor de sus, m'a îndemnat dragostea de frate, grigja viitorului și cugetul scăpării familiei fie cărui confrate de poziția nedemnă, în care ajunge după mărta capului. Deie Dumnezeu, ca propunerile să fie primite cu acea inimă bună din partea fie cărui confrate, cu care eu le espun, atunci am putea spera, că deși nu peste 2—3—5—10 ani, dar barem la bătrânețele noastre acestor mai tineri, vom fi fericiti a vedea realizat barem unul dintre multele visuri dulci.

Măgureanul.

Iubileul Sf. Sale Pontificelui.

La 20 Faur se implinesc 25 ani, de când Sfinția Sa gloriosul Pontifice Leo XIII a fost ales de Cap al bisericii catolice. Lumea întregă a făcut mari pregătiri pentru sêrbătorirea cât mai splendidă, a acestei mari aniversări.

Provincia noastră bisericescă nu va lipsi s'aducă și ea omagii marelui Pontifice, care cu atîta vrednicie ocupă locul sf. Petru.

Ilustritatea Sa di vicar capitular al Orădiî, a dat către clerul acelei diecese următorul cercular, pe care ne grăbim a-l reproduce:

Nr. 303—1903.

Iubiților în Christos frați!

Nu este preot diecesan, carele de câte ori sêrvesce sfința Liturgie ori îndeplinește alte funcțiuni rituali prescise, să nu-l amintescă cu omagială venerațiune pe Sfinția Sa Pontificele Roman, și ast feliidă nu profeseze solemn acel artielu de credință al Sfinței noastre Religii, carele, amêsurat dispusețiunilor Conciliului nostru Provincial II. (Tit. I. § 2. p. 16.) îl mărturisim noi și în *Profesiunea credinței Catolice* prescisă de Sfințul Scaun Apostolic pentru Orientali, că adevă: „Sfințul Scaun Apostolic și Pontificele Roman ține Primatul în tôte lumea, și că însuși Pontificele Roman este următorul fericitului Petru Corifeului Apostolilor, și adevăratul Vicar alui Christos, și Cap a tôte Biserica, și Părintele și învățătorul tuturor Creștinilor; și că dînsului în

FEUILLETON.

BISERICA

— Fiță originală a „Unirii.” —

Afară din sat, pe colnicul cu iarbă rară, aprôpe uscată, sărăcăcioasă, stă biserica satului înecjurată de morminte, ca o sentinelă obosită de veghierea cea îndelungată peste cel vii și peste cel morți. Patru ferești mici îi destăptă imaginea unor ochi osteniți, peste cari în tot momentul sînt gata să cadă pleoapele. Coperișul de șindile acoperit ici colo cu muschi, unele surii altele îngălbinite și altele aprôpe nouă. Multe vremuri au trecut peste ea, și numai vînturile sciî câte șindile au luat în sbor de pe bătrânul coperiș. — Clopotnița de o parte, cu celea 3 clopote dojite, încă destul de întărită, stă țapănă și drept, pare că e conșcie de nobila sa chemare.

Bisericile noastre celea remasă din bătrâni tôte sînt aședate afară din sat, un semn al vitregii timpurilor, și totuși cât le stă de bine! Casa unde locuiesc stăpânul lumii departe de șgomotul și patimile lumii, pare că arată muritorilor limanul dorit, pare că le dă să înțelégă unde e portul. În care debarcând vor afla fericirea, pe care în lume zădarnic au căutat-o. „Ieșiți din lumea vîstră, ridicăți-vă într'un sbor avîntat peste pornirile și miseriile vîstre, și vîniți în casa mea, și când veți trăi cu totul pentru mine, atunci veți trăi mai mult pentru voi.”

Ori cât ar fi de tristă și veche biserica de pe colnic, ea e idealul vieții, pentru că în ea locuiesc vieți! Ce om cu mintea sănătosoasă ar cuteza să tragă la îndoială sublimitatea divină a creștinismului? Putut-a vre odată mintea omenescă să dele nascere unei învățături așa de mîngăietore, sfințe, înălțatore, ideale? Insuși Dumnezeu-Fiul, din nemărginita sa iubire, a primit să locuiescă cu noi până la capetul lumii în presfința Eucharistie. Fie care sat își are pe Dumnezeu în biserica sa!

Când se creapă de ziuă și țaranul se scólă și se gată să mîrgă la lucrul câmpului, Dumnezeu Fiul din mica biserica îl vede și-l binecuvîntă începutul. Ca semn al iubirii sale El poruncesce sôrlelui să resară, și să tubjoreze obrăjorii copiilor lui badea Ion, cari s'au sculat odată cu găinile. Când începe să tragă întăia brazdă cu plugul și zice un „Dîmne ajută”. Dumnezeu îl aude și-l binecuvîntă din nou.

Și uite, acuma sôrlele e ca de un sul de la răsărit, strălucesc de să-ți la vederile, paserile cîntă prin buceaguri. Iar ciocărlia se ridică rotindu-se spre cer rumele pasc în iarba înbelșngată tot hoșaru-l plin de muncitori, unii cu canni gol și pentul desvălit trag legănându-se cîsa prin iarba ca păretele, alții trăgându-l încet o doină, apasă de cornele plugului, ce lasă brezde grase, prospete în urmă, din cari se ridică aburii în vîsduh. Iată că pe drumul cel mare se ivesce o cîra de flăcăi și fete cu furci și greble, și glumind mereu zoresc s'ajungă mai curînd în luncă, căci rîna s'a dus, și iarba e de alaltăieri cosită.

Atîta vieți! Și colo în biserica de pe colnicul cel cu iarba rară și sărăcăcioasă,

insuși dătătorul vieții, privește lucrul mînilor sale, și... se bucură. El le dă putere să muncescă, El le învioșeză inimile luminându-le mințile, El le dă darurile din cari se satură la amiază, căci dîr și el l-au făcut lui o casă de hărne, și din cât le-a stat în putință au înpodobit-o...

Și sara, când cu un „Dîmne mulțămescu-ți” protegiații celui din biserica de pe colnic, se rentore acasă, El le varsă'n inimă mulțumirea, le trimite somnul spre odihnă.

Dar vine și ziua de sêrbătore. La creștin de alt fel tôte ziua e o sêrbătore, dacă vrei să înțelegi geniul creștinismului. E aici Dumineca. De sâmbată sara au vestit-o clopotele. De atîta vreme de când o vestesc, e mirare că nu pornesc singure Sâmbăta la vecernie, și că mai așteptă după bătrânul clopotar, care cocoșat abia mai urcă colnicul până la clopotnița, face trei cruci și smăncesce de funie. Cât îl e de scumpă lui melodia acesta!

Și iată acum creștinii gâtati de sêrbătore, cum resar pe vechiul colnic, serioși și gravi, căci sînt conșcii de aceea ce fac, vre-o câteva femei aduc, în străiți frumoși vîrgate, prescuri, din cari Domnul să-și ia o pîrticică, care are să devină apoi trupul său!

Biserica e plină și sfința slujbă începe. Cât de tare iubesc Dumnezeu acestea suflete nemeșeguite a țaranilor! Cât e de înălțator să lei parte la o ast fel de liturgie, când poporul după o sêptemână de muncă să intrunescce pentru a fi de față la jertfa, celui ce odată s'a jertfit pe cruce; pentru de ai mulțumi de binefaceri date și a-L ruga pentru nou ajutor.

persoana fericitului Petru i-s-a dat de la Domnul Nostru Isus Christos deplină putere de a pasce, conduce și governa Biserica universală, după cum se afla . . . și în actele Sinodelor ecumenice, și în sfintele canoane." — Din ce scim, că sfera de jurisdicțiune a Pontificelui Roman, ca Vicar alui Christos, se estinde, până unde se estinde împărăția lui Christos, despre carele stă scris: „Cere dela mine: și voi dație neamurile moscenirea ta, și biruința ta marginile pământului" (Psal. II. 6.), și: „Și va domni de la mare până la mare, și de la riuri până la marginea lumii." (Psal. LXXI.)

Și datina această atât de edificătoare de a se aminti mai întâi Pontificele Roman, de câte ori cărțile noastre liturgice prescriu amintirea Metropolitului și a Episcopului diecesan, introdusă deja în toate Bisericile Diecesane, își află expresiunea sa solemnă și în Decretele Conciliului nostru Provincial I., carele în Tit. II. cap. II. între altele prescrie așa: „Iară la amintirea Pontificelui Roman, ce este în unul fie care timp, în Sfânta Liturgie și în alte rugăcinni publice sînt obligați toți Episcopii și tot Clerul;" iară Tit. II. Cap. II. vorbind despre drepturile onorifice ale Episcopilor, adange, că Episcopii au dreptul „de a fi respectați de tot clerul, carele este obligat al aminti (pe Episcopii) la sfânta liturgie și la alte rugăcinni publice după amintirea Pontificelui Roman și a Metropolitului."

Prin ce stima și venerațiunea datorită persoanei Sacre a Pontificelui Roman, a prins la noi atât de adînci rădăcini, căt poporul credincios al acestei Diecese, pe Sfîntia Sa Pontificele, într'adevăr, invascat cu toate acele drepturi, prerogative și privilegii, cu cari Domnul Nostru Isus Christos

Biserica acum pare că întineresc, și clopotele cîntă mai voios. Mărirea Domnului a umplut mica bisericuță, ingerii au părăsit ceriul și-au venit să se închine celui ce însuși se jertfesc.

Umiliți ingenunchiază credincioșii, și-și pleacă frumosele lor capete într'o adîncă adorațiune. Mănilor lor crepate de vinturi fac semnul crucii larg, complet, măiestor așa cum numai țaranii își știu face cruce!

La ieșire vre-o câteva femei se opresc pe la morminte, nici nu-l mirare, că iarba e așa de rară.

* * *

Și iată acum clopotarul zoresce mai mult ca de obicei să ajungă la clopotniță. Din smîncitul lui și din sunetul clopotelor puteal sci, că a murit cineva în sat. . . Așa . . . pe rînd se vor așeza cu toți aici în jurul vechii biserici, în apropierea celui ce a veghiat asupra lor o viață întreagă. Martirii sînt cei mai fericiti, căci osemintele lor se odihnesc sub însuși altarul Domnului.

Morminte nouă resar și ici și colo. și lacrimi prospete se varsă peste ele. Sufletele adormiților, Domnul, cel ce locuiesc în mica biserică, le-a dus în cer. și acum se ingrivesc de micii săi protegiați, orfanii celor adormiți. Le va arăta și lor calea, pe unde vor fi mai mari prăpăștiile și va duce de mână. Și așa îi va conduce, până ce numărul mormintelor să va mări cu a lor. Îi va povățui, căci dîr și părinții, ori moșii lor i-au ridicat Lui o bisericuță de hârne, ce stă pe dealul acoperit cu iarbă rară ca o sentinelă obosită de veghiarea cea îndelungată.

Ion Aghîrbicean.

la destins pe Sfîntul Petru, Principele Apostolilor, când la zis: „Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea. Și voi dație cheile împărăției cerurilor, și ori ce vei lega pe pămînt va fi legat și în ceri" (Mth. XVI 18—19), și când, constituindu-l de Păstor universal al turmei sale mistice, i-a zis: „Pasce mielușei mei . . . Pasce oile mele" (Ioan. XI. 15—16.) și în urmă, când i-a zis: „Iar ești m'am rugat pentru tine, să nu scadă credința ta: și tu ore când întorcîndu-te, întărește pe frații tăi" (Luc. XXII. 32.)

Chiar pentru aceea, dacă Clerul și poporul diecesan i-au știut presta cu atât-a căldură, tributul omaginelui său, mult regretatului nostru Arhiepiscop de binecuvîntata memorie, din ocaziunea jubileului semi-secular al sfințirii Lui de Preot, încât n'a fost în Diecesă biserică, carea din aceea ocaziune să nu fi resunat de imnuri de laude și de mulțumită lui Dumnezeu: desigur nu vor lăsa să treacă fără urmă nici aniversările încă și mai remarcabile ale gloriosului nostru Pontifice Roman LEONE XIII., carele pe cum în 26 Decembrie 1887 între aplausele lumii catolice, și ast felii și a Diecesei noastre, și-a serbat jubileul Preoției sale de cincizeci de ani, așa, în 20 Februar a. c. își va serba aniversarea de 25 de ani a esaltării, iară în 3 Martie a. c. a încoronării sale gloriose de Pontifice Roman.

La ce, numai pentru aceea Vă reflectez pe Frățiile Voștre, ca să Vă dau ocaziune de a Vă predispuce credincioșii la serbarea, căt se pôte de festivă a acelor zile atât de memorabile în viața glorioasă a Sfîntului nostru Părinte, carele corabia mistică a Bisericii lui Christos, combătută de cele mai furtunose valuri ale necredinței, o îndrăpță cu braț tare și înțelepciune, la limanul mîntuirii, ca cei ce plutesc într'însa, să aibă viața de vecl.

Oradea-mare, 27 Ianuariu 1903.

Dr. Augustin Lauran m. pr.
Vicariu capitulariu.

Observăm, că din prilejul acestui jubileu Provincia noastră va trimite o adresă de felicitare Pontificelui, iar la 1 Martie n. instituturile noastre de învățămînt vor ține o ședință festivă.

Contra lui Kossuth. — Camera advocațională din Arad, la propunerea alor 33 advocați, cei mai mulți jidani maghiarizați, au hotărît să contribuie cu 1000 cor. pentru statua lui Kossuth, ce e de a se ridica la Arad. Advocatii români Dr. Hossu Longin, Dr. Aurel Vlad, Dr. Iustin Pop, Dr. Silviu Moldovan, și Dr. Gavril Suciș au înaintat un energie protest contra acelei propuneri. Se pricepe furia, de care au fost cuprinși patentații șovinisti la citirea acestui protest, și au cerut să se treacă la protocol scandalisarea lor pentru acest protest, ținut în ton calm, dar demn.

Osindiri noue. — Procesele de presă și mai ales osindirile, cari se întrec în asprime, iar au început să se țină lanț. Dep. Lutz Korodi, a fost osindit la 1 an temniță și

2000 cor. bani, iar alți doi sași la câte 6 luni și 1000 cor. — În procesele „Tribunei" redactorul Mohau, a fost pedepsit 15 luni arest și 11 mil cor. pedepsă în bani, cari se detrag din cauția foii. „Gazeta" și „Libertatea" vor urma și ele în curînd.

Tot așa de bine le umbli și slovacilor și sîrbilor, Dep. sîrb Pavlovič, acusat că a bătut pe nisce băieți de școlă, cari cîntău Szoszat-ul, a declărat în parlament, că părăcista e nebasată și e o persecuție. Pentru ofensa această a fost judecat la 2000 cor pedepsă.

Corespondințe.

PENTRU LIMBA MATERNĂ.

Deva, 5 Faur 1903.

Ocupându-mi noua parohie conferită, și nefiind în parohie cortel parochial, cu concediul mai marilor mei m'am așezat în orașul Deva, avînd acolo mai multe afaceri cu catechisarea la toate școlile. În 5 Decembrie 1902, m'am dus să catechisez și la școlă de stat din Bârcea-mică, în imediată apropiere de parochia mea: Bârcea-mare.

Ajungînd cu trenul pe la 7 ore a. m. — la catechisare aveam de a merge pe la 10 ore a. m. — până atunci m'am eugetat să merg în parohie, să ved ce-mi mai fac poporenii. Pe uliță mă întălnesc, cu vre-o 15 prunci școlari, mergînd cătră școlă, și fiind tină, mergeau pe cărare pe lângă mine unul după altul, și unul fie care mă salută eu: „jo nu pot adjon az Isten." Mie mi-a cădut rău salutul acesta și am oprit în loc pruncii. Î-am întrebat, că știu ei cine-s ei? mi-au răspuns cu „da", atunci am zis: cine-s? — „părintele nostru" fu răspunsul lor. „Dacă ești părintele vostru, atunci voi stăteți fiul mei, și fiind că ești român și voi iară stăteți românul, de aceea, de aici în colo pe mine să mă salutați romănesc." —

Acestea le-au spus pruncii docentului, acesta notarului și ambii președintei școlii de stat și toți trei au făcut arătare contra mea, că am oprit a vorbi limba ungrăscă în școlă și afară de școlă etc. câte verși, și uscate. Mău relatat fîșpanului, inspectorului de școlă și redactorului de la ziarul local „Hunyadvármegye" și apoi cu toții s'au acățat de mine.

Se descriu toate îmi este imposibil, înse îndată ce am vedut, că-s hărțuit prin ziarele lor, și că-s oprit de a mai catechisa la acea școlă, am cerut de la Ven. Ordinariat din Lugos, cercetare disciplinară contra mea. A treia zi a și ieșit la fața locului un Canonic și a investigat cauza, în urmarea căruia am fost achitat de același venerat. Nu peste mult timp înse primesc de la directorul școlii reale din loc o oficiosă, în carea îmi aduce la cunoștință, că în. Ministru reg. ung. de Culte, pe baza art. XXX. din 1883 nu m'a aprobat de catechet la acea școlă, de aceea mă recercă să întărup catechisarea.

A doua zi primesc de la tribunalul din loc. acusa procurorului, în care mă acuză cu agitare contra națiunii magiare, pe baza §-lui 172 cod. penal. acuză plină de neadevăruri. Din ea se vede cum ne

Înbec frații magiari, și cum acum nu se îndestulează numai a căuta agitatori în ziaristică, ci-l caută și prin școle, ma acuși îi va căuta și prin biserică.

La acuză îmi voi face reflexiunile, și numai după aceea se va decide să fiu pus sub acuză ori să fiu achitat.

În deciz și gata la toate. Mă mângâi cu liniștea conștiinței și cu faptul, că n'am călcat vre-o lege ori canon, și că din contră din partea guvernului diecesan am fost achitat.

Îată unele pasaje din această acuză: „acum numitul I. S. celor vre-o 15 prunci adunați, cari după datină l'au salutată cu „Adjon Isten jo regelt“ le-a zis, că de aici în colo, nici pe el, nici pe altul, să nu-l mai salute ungureșce, ci tot de una valahicesce, pentru că ei sînt valahi, și bine să bage de seamă, că ungurii vreau să facă unguri din ei, dar să nu să deie cât pot; apoi le-a mai spus, că va face școlă valahă în Bârcea mare, și până la edificarea ei îi va duce la școlă valahă din comuna vecina S.-Andreeș, pentru că aici voese a face unguri din ei. Despre Todor Vilma a zis, că e tîntă ori nemțoică, pe Tollas Albert l'a „botezat“ (keresztelte el) Adam (?) pe Tollas Iános — Ioan, pe Kiszeriu Eva — Vuța, pe Herpencs Mari — Marișca, pe Popa Péter — Petru, pe Surr Erzszi — Saveta; respective le-a spus sus atinșilor școlari, că: pe dinșii nu-l chemă așa, cum îi strigă de comun în școlă, ci cum i-a numit ei; în fine când a ieșit din școlă, pruncii școlari salutând ungureșce pe cărașul acusatului — Roman Péter, — acusatul ridicându-și mâna, amenințându-l, le-a zis, să nu-l salute ungureșce, că-i bate.“ Și mai de parte: „... se vede agitare și din ținuta și din fapta acusatului, pentru că salutându-l pruncii în limba magiara, l-a oprit cu amenințări, și cu bătae de a mai vorbi ungureșce în școlă și afară de școlă, aceea o dovedesce cu aceea, că: ei sînt valahi și că ungurii vreau să-l facă unguri, dar să nu să lase cât pot, când în locul numelor pronunțate ungureșce le dă nume valahe, apoi să exprime, că în Bârcea-mare, le va face școlă valahă, și că până atunci îi va duce la școlă valahă din S.-Andreeș. E lucru cunoscut, că ceea ce se oprește unui prunc școlar și la folosirea unui lucru e amenințat cu pedepsă și bătae și aceea ce o vede și din praxă, atunci în prunc lucrarea aceea devine desprețnită, și în ast fel de mod cu amenințări, cu porunci, influențază foarte mult asupra lui, și așa, data ocaziune bine venită, agită spre ură și prin aceea atacă pacea statului, umplînd inimile crude ale pruncilor de ură contra națiunii magiare. . . .“

Judece on, cetitori. Întru cât se potrivește cele de mai sus, cu acuză din pruror.

Ios. Stupinean
paroch și catechet.

MEMOREI PROTOPOPULUI BOCIAT.

Țara-Hațegului, Ian. 1903.

În 27 Ianuarie s'a împlinit un an de când țara Hațegului, a pierdut pe unul din cei mai valoroși fiți ai săi; ba între cei de bastină, pe cel mai vrednic. Cu deosebire faptul a atins dureros tractul Ulpiei-Traiane, căruia data i-a fost a plînge în

aceea zi pe părintele său, pe întrepidul șef, pe protopopul Avel Pop Bociat, căruia îi datora și datorește mare recunoștință, adîncă venerațiune. La ieșirea lui din această vale a plîngerilor, petrecutu-l'au cu toată cinstea cuvenită, l'au plîns, l'au jelit cu toate că, nu prin plînsuri și lamentări să celebreze pierderea și memoria bărbatilor, cari lasă o mare amintire în urma lor, ci mai mult prin o sinceră apăsare a operii și vieții lor — scopul șirelor mele.

Cu atât mai durerosă a fost lovitura, căci abia trecut peste maximum forțelor sale (56 ani), după calcul omenesc, cu dreptul se putea spera, că încă pe mult timp va fi conservat familiei, bisericii și neamului, căci decă-i scruta viața, — cartea deschisă a faptelor sale, — convingși vom rămănea, că cu drag și la fel a muncit pentru tustrele.

Familiei i-a știut da o creștere alésă, și pe lângă acesta al câștiga și poziție, nume și stare.

Bisericii înse. în a cărei serviciu a stat 30 de ani, i-a fost un fiu credincios, ca puținii alții, cu deosebire din a 1885, de când i-s'a încredințat conducerea tractului Ulpiei-Traiane, rodnicia muncii sale e fără părche.

Născut în frunțașă comună Clopotiva, imediat situată lângă Gradiște, sub pôlele măiestrosului Retezat, din o veche familie preotăscă, par'că în adins era destinat de Creatorul pentru a reforma, a ridica ținutul născerii sale. De mult era așteptat cel chemat la luptă, și când timpul a sosit a și venit, și-a și luptat, căci lupta era plăcerea sufletului său bărbătesc.

Căci la intrarea sa în scaunul protopopesc, aflînd totul disolat; bisericile, școlile și casele parochiale în stare de plîns, ba unele lipsind desăvîrșit, îl aștepta la aparință o încordare supra omenescă.

Dar intrarmat cu vaste cunoștințe, cu abnegațiune proverbială, și cu un zel mai tenace de cât ferul, fără a șovăi un moment s'a pus la lucru ziua și noaptea, cutrecrînd districtul cruciș și curmezis, de sute și sute de ori, nedînd paușă sufletului și trupului, până n'a învins în tot și toate. Bisericile le-a reparat și înfrumșeșat aproape pe toate, iar școlile și casele parochiale, dîr cu o singură excepție le-a ridicat toate din nou, corespunzător și în sensul legii, îngușindu-se apoi ca acelea să fie conduse de bărbăți destoinici și calificați. Mai mare îi era dragul când îl vedea, cu cât foc scia în bărbăta pe cei slabi și deserați, cu câtă fineță admonia pe cei greșiți, cu câtă sinceritate lăuda pe cei vrednici, și cu câtă bunătate întimpina pe cei năcăgiți, nedînd nici cui și nici odată privilegiu de supărare.

Drept este apoi, că pentru acestea eminente servicii i-s'a și exprimat de repetite ori excepțională recunoștință, atât din partea Escelenței Sale Metropolitului Dr. Victor Mihályi de Așșă, ca Episcop al Lugosului, cât și din partea actualului Episcop Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu.

În protopopul Bociat nu numai biserica a pierdut pe servul său neasămănat de credincios, ci și națiunea pe fiul său înflăcărat, pe vigiliul neadormit, care pe un moment macar, n'a esitat al servi cu rară fidelitate, căci este o acțiune romănescă al cărei membru să nu fi fost ei?

Om cumpătat în fapte și porniri, nici când nu vorbea când trebuia să tacă, dar nici nu tăcea, când trebuia să vorbească. Sub pesimismul său aparent, cu greu putea ascunde un optimism real, care de multe ori exploda ca un vulcan, profesînd tot de una o îndărădnică credință în înaintarea noastră, în triumful nișuințelor noastre.

Nu era ca mulți din cărturarilor noștri ieșiți din popor, grandoman, respingător și opresor al poporului, ci caracterisindu-l candore și simplitate sufletelor mari, din fire era democrat. Nu lingușă poporul, ci se silea al arăta miseriile ignoranței, pericolele patimilor, durerea opresiunilor, indicându-i mijlocele, prin care să se scuture de ele, combătînd răul social ori unde-l întâlnea.

Ca să înainteze starea materială a poporului ce imediat îl încunjura, și care era stors de toți și în toate, încă în a. 1889 în înțelegere cu învățător Nicolae Trimbișon, acum trecut și el la vecinicie, — a înființat institutul de credit și economii „Ulpiana“ a cărui conducător dibaci a fost până la moarte. Societatea de consum din Marga (Carăș-Severin) de asemenea e unul din titlurile, ce-i onorează memoria, numai că par'că adormind el, adorme și consumul.

Nu pot fi fără a aminti, că protopopul Bociat, încă de pe băncile gimnasiunii evangelic din Sibiu, care l'a absolvat cu celea mai strălucite succese, — a legat celea mai intime relațiuni, cu meritosul și în veci neuitatul canonic Dr. Alexandru Grama, cari relațiuni le-a continuat la seminariul Sf. Barbara din Viena, unde împreună și-au făcut studiile teologice și pe cari relațiuni le-a perpetuat până la moarte.

El s'a dat, lăsându-ne moștenire: „pildă de fapte bune, cuvînt sănătos și neprihanit,“ iar de noi s'a îndurat Domnul și mai marii noștri, a ne despăgubi pe deplin, prin denumirea potrivită a actualului protopop.

S. Cămpian.

DIN PĂCATELE NOSTRE.

— De pe Cămpie, Faur 1903.

Sîntem obișnuiți să auzim diferitele abuzuri, ce le comit mulți dintre confrății noștri preoți, întru îndeplinirea oficiului lor: că unul nu predică, de cât la sărbătorile mari, altul nu se interesează de creșterea religioasă-morală a tinerimei; al treilea aduce intențiuni fără scirea și permisinea Ordinariatului, ba ce e mai mult — fără a avea macar intențiunea a-le împlini; sau că preotul unit cu cel neunit se înlocuiesc împrumutat în administrarea sacramintelor; și aite multe altele.

Dar în același timp eram dedați a tăce atari păcate, căci nu e bine să arunci cu tină în fratele tău, sau în cazul cel mai rău, eram aplicați a judeca cu îndulgiță și a scuza după putință atari abuzuri, căci „le fac constrînși de împrejurări.“

Așa sîntem dedați a raționa, de câte ori auzim atari cazuri — și de acestea, din nefericire, nu-s de tot rari.

Și pôte era întemeiată judecata noastră? nu mă simțesc chemat a mă pronunța — videant ipsi.

Dar ca un preot. un păstor sufletesc, un mijlocitor între Dumnezeu și oameni, care în puterea poruncii dumnezeiești e dator să-și pună viața pentru mântuirea unui singur suflet. să meargă așa departe cu abuzurile. încât să fie în stare a neglece și cea mai sfântă și mai gravă datorință, ce numai a luat asupra sa: pregătirea unui muribund la eternitate; ca să l-o denege din motiv. că s'a mărturisit la Paști, numind cererea muribundului „dătină rea.“ Iar în urmă. să aibă cetezanța să zică. că ia dînsul păcatele asupra sa... o! acesta e oribil... e un păcat. ce nu poate avea iertare nici în cer nici pe pămînt...

Ciasuri întregi stau și mă gândesc. ce conștiință poate avea un atare preot și cum mai cuteză să se apropie la altarul Domnului. când știe. că „foc consumator este.“

Amărit în suflet și cu inima sângerândă trebuie să o spun. că nu e vorbă de ceva scornitură. ci de tristul adevăr.

Casul s'a petrecut ast fel: Un preot lipsind din parohie mai multe zile. a rugat pe protopopul. ca să dispună un administrator interimar. până se va rentorcee. Protopopul a și denumit pe un preot din vecini.

În intervalul acesta. fiind în parohia respectivă un muribund. preotul a fost chemat să-l pregătească. Acesta înse rescrie soției preotului absent. că din curare motiv nu poate veni; de altminterlea să nu-l mai dedeie cu atâtea. că d'or s'a spovedii el la Paști. Ne fiind timp să cheme alt preot. muribundul a decedat nemărturisit. La înmormîntare — pentru care avea să capete plată — a venit și fiind interpelat de ce nu a venit. răspunde. că ia dînsul păcatele asupra lui. că dacă chiar is nelinisciti. să dele 1—2 liturgiile de prescuri și Dumnezeu îl iertă.

Cred că e de prisos ori ce comentariu.

Si nici nu mă mir tare. că în acest timp decadent. să poată afla preot cu așa conștiință. ci mă mir mult și nu-mi pot explica. cum de atari abuzuri se comit în fața lumii. fără a fi vădute și fără a fi pedepsite.

Căci să nu uităm. că atari fapte de degenerare morală. nu prevestesc numai decădinta individuală. ci mai virtos decădinta generală. Să nu uităm. că atari abuzuri — fie ele cat de rari — au urmări grave asupra existenței și bunăstării bisericești și neamului. pe cum zilnic ne putem convinge.

Căci ce alt ceva denotă corupțiunea. decădinta și nemulțumirea. ce domnesc în toate păturile. în clasa cultă. ca și în poporul de rînd?! cum s'a învânat și se învînă tot mai tare în sinul poporului. moravuri străine. de cari strămoșii nostri ideile nu aveau?! de unde călcarea atâtor datorințe și apostatarea de la legea și datinele străbune...?!

Trebuie să ne punem mîna pe inimă și să recunoștem crudul adevăr. că: pentru păcatele noastre...

Părinții noștri erau săraci. dar bogați în sentimente și moravuri curate și neînfricabili în apărarea intereselor și drepturilor sfinte; poporul nostru era simplu. dar ținea morții la legea și obiceiurile strămoșești. Iar noi?! Prea ne-am obișnuit a ține la formă. desconsiderând în același timp fondul; prea ne-am abătut de la calea strămoșilor noștri.

Ar fi deci timpul suprem să ne enuțăm la responsabilitatea. ce avem înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor și să nu întârziem a vindeca răul până mai avem timp. căci prea bine a zis un fruntaș al neamului nostru: „Ce preoți și ce mame are o națiune. ast fel e însuși națiunea.“

—o—

Noutăți.

Episcop al Aradului a fost ales Joi P. C. Ignatie Papp, protosincol cu 36 voturi, față cu arhim. Aug. Hamza, care a primit numai 20.

Sciri personale. Dl. Vasilie Moldovan cleric universitar. în 9 a lunii curente a deus examenul rigoros la universitatea din Bpesta din studiul biblic și limbele orientale cu succes frumos. Îl felicităm!

Fondul subsidiar a primit următoarele ajutoare: *Basilii Hopârtean*, Gădălin 30 cor. *Aurel Poruț*, Dezmir 15 cor. *Dion. Morariuș*, Juriu 30 cor. *Nic. Petru*, Gurghiu ca reamplere a felicitărilor de sărbători. 4 cor. *Ioan Boeriuș*, Lechința 10 cor. *George Gergely*, Szépviz 2 cor. *Basilii Anghel*, Dateș, 10 cor. *Gavril Ciobotar*, Ghimes 12 cor. *Ieroteu Crișan*, Abafaja 2 cor. *Teofil Pop*, Hădărău 10 cor. *Teodor Nagy*, Zău 15 cor. De odată observăm. că fondul acesta. început la sfîrșitul anului 1899 cu suma de 300 cor. la începutul anului 1903 are o avere de cor. 3779.56 de pusă spre fructificare și cor. 21.91 numerarii. său în total cor. 3801.47. Să nu se uite versul: „Strop cu strop fac al mărilor potop!“

Pentru internatul vancean de fetițe au contribuit Ioan Deac Roșia-de-Secaș. Vas. Micșan Suciag. 5 c. 27 f. Nic. Ungurean Cămpent. 10 c. 72 f. Traian Hădărean Vaidă-Cămarăș. Ioan Șara Cârna. Nic. Togan Sibiș. Ioach. Pop Chibulcut. Vas. Rus Șeulia-de-câmpie Sim Marcu Gârbova-de-jos. Ioan Stăicu Șelcău. Ioan Popasu Presaca. Șt. Roșian Clăș. Vas. Daucea Gârbovița. Emil German Turdașul-rom. Petru Nirăștian Ernot. Aur. Raț Telec. Ilie Comșuța Porumbac. Nic. Vișoi Netot. Vas. Fărcășan Heșdă. Dem. Moldovan chinceș. Aur. Poruț Rediș. Ioan Bunea Vad. Aug. Laurențiu Cămarășul-deșert. Ioan Pop Gilău. Val. Rus Țăgșor. Gav. Pop Feleac. Alesandru Circa Ogra. Ioan Chicințan Țagul-mare. Nic. Murășan Craifalău. Nic. Aron Timpăbaza. George Boer Cingudul-de-jos. Iacob Pop Socol. Ioan Șara Vurpăr. Laurean Voda Armeniș. Iuniș Br. Micu Blaș. Iac. Domșa Blaș. Nic. Popescu Blaș. Iul. Nistor Blaș. Alimpiu Costea Spini. N.c. Recean Deșani. Victor Moldovan Veza. Gav. Cornea Ileni. Nic. Raț Tritul-de-sus. Aur. Dumbravă Habie. Ioan Brânzeș Cingudel. Nic. Radu Telecul-rom. Georgiu Meseșan Molosig. Georgiu Tulbure Fildul-de-sus. Teof. Gerășim Deag. Aur. Giurca Bucurdea-vinó-ă Pompeiș Butnariș Valea-Jidanului. Vas. Urzică Varviz. Ioan Bêrsan Răchișel. Ioan Pop Iabenița câte 10 c. 53 f. Georgiu Șerban Șmig. Ioan Deac Rece-Cristur. Ioan Fodor Blaș. Nic. Pop Blaș câte 21 c. 6 f. Teodor Harșan Chimitelnic 21 c. 12 f. Vas. Suciș Căpușul-de-câmpie. Ariton Blășan Obreja. Alesandru Dobrescu Sebeșul-săș. Teodor Bordan Lita-rom. Sim. Crișan Micșu câte 21 c. 24 f. La olaltă 769 cor. 75 fl;

Convocare. Stimati membri ai „Reuniunii femeilor române gr. cat. din Blaș“ sînt invitați la *adunarea generală*, care se va ține în 22 Februar a. c. orele 10 a. m. în localul „Casinei române.“ **Ordinea de zi:** 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raport despre rațiunile anului 1902. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului prezentat de comitet; b) pentru examinarea rațiunilor 1902. c) pentru înscrierea membrilor noi și încassa-

rea taxelor. 5. Raportele comisiunilor. 6. Eventuale propuneri. 7. Închiderea adunării. Blaș din ședința comitetului ținută în 4. Februar 1903. *E. Nestor*, presidentă. *Dr. A. Cheșian*, secretar.

Reuniunea femeilor gr. cat. din Zlatna, înființată de abia 8 luni, grație stăruințelor neobosite și desinteresate a Dîmnei Elena Albini, numără deja 102 membri, cari au subscris suma de 1203 cor. și din cari s'au și încasat până acuma 578 cor. 90 bani. Deși tineră, reuniunea a dezvoltat viuă activitate. întru cât a aranjat până acuma două petreceri. au împodobit biserica cu două sfeșnice de piatră cioplită. foarte frumoase aurite etc. Se speră. că reuniunea această care are mărêta menirea. de a înfrumuseța biserica și a ajutara copiii săraci. condusă de „speranța într'un viitor mai fericit. credința în legea strămoșească și iubirea cătră aproapele.“ și avînd în frunte o conducătoare așa de destoinică. va aduce în scurtă vreme. celea mai bogate fructe.

„**Patria**“ institutul nostru de credit și-a ținut Sămbăta trecută adunarea generală. fiind de față 22 acționari. cari reprezintă 305 voturi. Din raportul direcțiunii estragem următoarele: Depunerile au crescut față cu trecut cu 100 mii cor. așa că acuma s'au ridicat aproape de 1 1/2 milioane. de asemenea escomitul de cambii au trecut peste 1 1/2 milioane. hipotecarul și lombardul s'au ridicat fie care până aproape de 300 mii cor. Față cu acestea este casa societății de 48 mii cor. efecte în valoare de 66500 cor. nominal. realității în preț de aproape 26 mii cor. fondul de rezervă. care după adunarea generală au atins cifra de 291 mii cor. întrecînd capitalul social cu peste 70 mii cor. Fondul de pensiuine e de 25 mii cor. circulația anului s'a apropiat de 15 milioane. Venitul curat a fost de 52735.53 cor. iar cuponul se plătesce la 15 zile după adunare cu 28 cor. Din aceste câteva cifre e evident. că institutul nostru e unul dintre celea mai solide și mai de frunte. grație conducerii înțelepte și socotite. Cnota destinată scopurilor de binefacere a fost de 2086.77. din care s'a dat pentru *spitalul studenților* 1500 cor. (*Patria* are nobila intențiune de a-l ridica) *școlii de fetițe* 150 cor. *școlii elevilor de meserie* 150 cor. restul s'a lăsat la dispoziția Direcțiunii. împărțit și acesta. tot spre scopuri culturale (intern. prepar. reu. pompier. Casina etc.) În direcțiune au fost realeși: *Sim. P. Mateiș*, *George Muntean* și *Silvestru Nestor*.

„**Bihoreana**“ institut de credit și economii în Oradea-mare invită la a IV adunare generală pe 26 crt. Din raportul direcțiunii apare. că institutul a luat un avînt îmbucurător. realizînd la sfîrșitul anului un profit de peste 53 mii cor. cu aproape 7 mii mai mare. ca în trecut. Dividenda e de 6% și suma destinată scopurilor de binefacere de 471.12 cor. Capitalul social de 600 mii cor. iar rezerva de 34 mii cor.

„**Haidăți la ședători**“ Acesta e titlul unei invitații primite din Șoimuș. care ne indică mijlocul. cum ar trebui organizate ședătorile ca să fie folosite. La Șoimuș. după cuvîntul de deschidere al preotului Ioan Baciș. urmază declamări. disertații. dialoguri și cântări. — iar publicul rugat să se ocupe cu ceva. femeile cu torsul. cașutul. împletit etc. iar bărbații cu pregătirea mînușilor. mînețelor. perielor pentru curățitul vitelor etc. Programul stă din 22 puncte. ce se execută cu trei întreruperi de câte 10 min. Bucățile declamate sau cîntate sînt pieze ușore. anecdote etc. iar prelecțiunile sînt de mare folos pentru economii: gardul viu. cultivarea cepei. superstiții. descânțece. reuniunea de ajutorare a lucrătorilor. ș. a. La sfîrșit între ascultători se sorteză o iconă frumoasă în cadre aurite. Prețul de intrare 3 cr. de persoană.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Această parte din dimisiunea lui Papiu este o destul de învederată dovadă despre principiile sale pedagogice sănătoase, despre demnitatea sa de profesor, despre atitudinea sa resolută în mijlocul unor neorândueli atât de regretabile ale învățământului public din Moldova, despre modul său de cugetare în fața unei crime atât de enorme și despre felul său de a protesta și apăra cu deosebi sentiment colegial cinstea și auctoritatea unui soț de muncă în brasa culturii naționale, atentat de niște doi nevrăstnici dator cu supunere orbă și pasivă, dar instigați de persoane interesate și de adversarii învățământului național.

La tot cazul aceste șire, scrise ori iscălite numai de Papiu, sînt o prea frumoasă trăsătură de nobleță, de demnitate și conștiință de chemare, în viața profesorului Papiu.

Așa dară cariera de profesor a lui Alexandru Papiu se încheie pe la începutul anului 1858, când nevrînd să ajungă „vil mercenar,” „uneltă desprețuită,” „batjocură miserabilă” supt guvernul provisoriu al Moldovei, se retrage din postul său de profesor.

Guvernul, la propunerea Onéului Cantacuzin, încuviințează abdicarea lui și Moldova prin actul acesta este lipsită de un mare dascăl-apostol, în aceeași vreme perșând și pe August Treboniu Laurian, care încă dimisionă tot cu această ocazie din postul său de inspector general al tuturor școlilor Moldovei avut timp de șese ani și ceva, încă de pe la finea anului 1851¹⁾

Și unul, și altul aduseră serviciul nespus de mare pe altarul școlilor țării Moldovei lucrînd și unul și altul din răspuțeri și din inimă curată la ridicarea culturii naționale, Dar meritele lor remaseră nebăgare în seamă și ca simple unelte fură dați la o parte, căci ambii erau pedece mari în ajungerea scopului meschin al Caimacamului Vogoride.

Favoriții lui George Ghica, luptătorii adevărați ai ideilor naționale, muncitorii desinteresați ai românismului pe vremea Căimăcămiei nu mai aveau trecere, — trebuiau să facă loc altora mai puțin „revoluționari.”

Și când ne cugetăm la trecutul și talentul lui Papiu, și când ne reînprospetăm însuflețirea sa de adevărat apostol național, și când îl cetim iscălitura: „doctor și profesor de legi la academia din Iași, în retragere”, — ne cuprinde un fel de întristare, și ne zicem involuntar: această e recunoștința muncii, respata omenilor mari, tributul geniilor. . .

Dar fie că Papiu avu mulți dușmani, totuși ia mai rămas mîngăerea, că nici după retragere, nime nu-l desprețuia. Ca mîndrie putea să scrie lui Barițiu: „Ce se

ține de noi, cari neam retras în aceste împrejurări fatale ale țării, dacă sînt și de aceea, cari ne uresc, sau mai bine ne pismuesc, și ura și pizma lor ne face onóre, apoi nu este nimenea, care să ne desprețuescă.”¹⁾

Pe vremea retragerii cade și descompunerea, mai bine zis distrugerea totală a pretiniei sale cu Simion Bărnuțiu.

Cu adîncă durere isvorită dintr'un suflet entusiasmă, acum jignit în sentimentele sale, scrie lui Barițiu în 21 Martie 1858: „Incredințați-ve cât de grozav pôte să se înșele în viața sa om în om; și mai ales cât de grozav am putut să mă înșel eu.” Omul, în care s'a înșelat acum, este Simion Bărnuțiu.

Acum amintita scrisoare este de mare interes și sub raportul pretiniei lor de până acum, și sub acela al învrăjbirilor totale.

Din sentimentul de pietate, ce-l avem și necurmat îl nutrim în inima noastră față de nemuritorul Bărnuțiu, nu vrem să facem us de întrîgă scrisoarea lui Papiu, căci prea sînt jignitoare unele pasaje din ea pentru „profetul” Românilor de la 1848—49, prea se resimte în ea nedumerirea și patima nestăpînită.

Totuși cităm din ea o parte — partea admirabilă — ca în jurul raportului dintre Papiu și Bărnuțiu până în sfîrșit să se facă deplină lumină.

Iată dar, ce scrie Papiu lui Barițiu cu privire la relațiunile sale cu Bărnuțiu:

„De când am intrat în relațiuni mai de aproape cu Bărnuțiu, am primit multe sfaturi de la dînsul, și cred, că nime pe pămînt nu le-a urmat cu atîta rigóre ca mine.

„Înse odată, în Italia, îmi zise între altele: „Amice, nullus amicus.”

„Me înflorasem de această sentință infricșată; înse cunoscându-i natura cea intolerantă, nici odată nu-l contra-ziceam, iară atunci mi-se părea, că nu știu ce și cine în lîntul meu îmi șoptește să-l întreb ore tu deci nu ești amic?”

„În simplitatea mea tôte și orbesc credeam lui Bărnuțiu, numai despre adevărul acelei sentințe nu mă puteam convinge. Acum m'a convins tot ei cu fapta sa.”

Cele ce a mai scris despre raportul dintre Papiu și Bărnuțiu prin acestea se întăresc și se completează esențial.

Causa acestei spargerii a pretiniei lui Papiu și Bărnuțiu în ultima analiză a fost vîrtegiul stărilor politice de pe atunci din Moldova. Pe cum reiasă din restul amintitei scrisori a lui Papiu, Bărnuțiu ajunsese a fi influențat de N. Istrati și Asachi, ambii omenii guvernului provisoriu, care îl sugerau peste voia sa. Așa se vede, că și cu ocaziunea neorîndușilor de la școlile publice din Iași urmate în timpul din urmă, tot ei au determinat atitudinea lui Bărnuțiu, din care a isvorit tot rîul care apoi a diferințiat pentru tot de una pe cel doi intimi amici pe Papiu și Bărnuțiu.

În 1848 la Dumineca Tomei Papiu conduce pe Bărnuțiu cu triumf în Blașiul îl presintă poporului și îl proclamă „profet”

al Românilor, apoi mai tîrziu în „Istoria Românilor” face lui Bărnuțiu nume în lume și îl facilitează calea spre nemurire,

Acum îl presintă în colorile cele mai nefavorabile, biruit de patime și de epitetele cele mai nefaste, căci el care privește drept la țintă, ca vulturul la sóre, acum nu se mai pôte uni în sentimente în principii cu Bărnuțiu care — mai oportunist — prin altă prismă privea lumea, și pe alte căi voia să-și ajungă idealul său național.

Rara pretinie de până aci dispare dintre ei în chip fatal, lăsînd în urmă-i antipatie, ură, dispreț și adîncă dușmănie, care s'a continuat până la mórtea lui Bărnuțiu.

La 18 Maiu 1864 Bărnuțiu, modelul profesorilor, stîlpul solid al aședimintelor instrucțiunii publice din Moldova se stînge din viața, și cei doi Ardeleni nemuritori, cei doi amici vechi învrăjbiți încă nu erau împăcați. — Adeverită zisa: „Nullus amicus!”

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

EMINESCU și COȘBUC.

— Note comparative. —

(Continuare.)

Eminescu întrunește tôte cerințele, pentru a fi decepționat, pentru a reprezenta ast fel în literatură, decepționismul, de care e stăpînită pătura mai cultă a noastră, pătura orășănescă.

Dar în afară de lumea noastră de ziduri, este o altă lume mult mai senină și mai luminosă, de unde se inspiră poetul țărănimii, Coșbuc.

Coșbuc e acelaș fond idealist, pe care înse mediul favorabil l-a alimentat și l-a cristalizat într'un optimism sănătos, plin de vigóre.

El e poetul țărănimii în tótă întinderea cuvîntului. Cunoste țărănimea din nemijlocită intuiție, iată ce ne spune poetul însuș despre modul cum își petrecea vacanțele pe când studia la liceul din Năsăud¹⁾ »Doi-spre-zece dintre patru-spre-zece căți urmam clasa a opta a liceului din Năsăud eram băieți de țărani-oieri și purtam căciulă și itari. Vacanțele ni le petreceam prin păduri și prin munți, căci numai la școlă eram »domnișori,« iar acasă eram ciobani.»

Talentul lui s'a dezvoltat la sînul naturii.

De aceea versurile lui sînt senine, lumea ce ne-o zugrăvește e idilică. Un poet a spus, că Natura e singura carte, care conține învățături neprețuite pe fie care pagină.

Trebuie numai un suflet de poet, care să asculte acest etern cîntec, ce isvorește par'că »din adîncul firii pline de repaus,« și ascultându-l să se inspire cu totul de el, încât să-l pótă reda așa de frumos cum singur l'a auzit. . . Și cei ce-l aud să asculte vrăjiți pe noul Ana-

¹⁾ Veđi Ios Vulcan, Panteonul Român. Vol. I. pag. 30.

¹⁾ Scrisoarea lui Papiu către Barițiu de dte Iași, 21 Martie 1858.

¹⁾ G. Coșbuc: Versuri și Prosa, Caransebeș, p. 106.

CRUMIRUL

său

călăuzul prin deșert

de K. May.

(Continuare.)

Am cercetat mai departe și în curând am mai descoperit ceva: „Privesce aci, Achmed, ce-i asta?”

„Un șerpe desemnat cu cuțitul în pétră.”

„Nu cu cuțitul, ci cu vârful unei lance, ori cu cuiul de la călcăi. După cum vei fi observat, Hamemai pörtă la călcăi cuiu în loc de pinten. Aci a descălecat unul și a lunecat; cu ocasiunea aceea cuiu a zgăriat pétră. Său că omul în decursul descălecarii sale s'a răzimat în lance și a lunecat. Ast fel s'a produs linia serpentină. Așa dar doi inși au descălecat, prin urmare așa au făcut și cei alalți, pentru ca animalele să fie cât se poate mai ușore.” Am cercetat mai departe. „Spune soților nostri, să ne urmeze încet.”

Înaintând mai departe, am dat iarăși de pământ mai môle și aci am observat urma alor doi cai. Acum am ghicit ușor apucătura crumirului și am chemat la mine pe soții mei.

„Ce ai aflat?” mă întrebă Ali-en-Nurabi.

„Că crumirul totuși nu este așa de neprecaut, cum gândiam,” răspunsei eu. „El și-a dat tare multă ostenelă, ca să ne ducă în rătăcire.”

„I-ai perdut urma?”

„Nu. Uitați-vă odată la regiunea acésta! De aci se începe iarăși pământ. Granița dintre pétră și pământ se întinde la stânga, formând un semicerc mare. Pentru a ne abate de la sine, crumirul și ómenii săi au descălecat, pentru ca animalele să pôta călca ușor și să nu lase nici o urmă după ele, a înaintat de alungul acestei granițe și din timp în timp a depărtat de lângă sine câte doi călăreți. În modul acesta trebuie să dăm de patru urme diferite, dintre cari fie care merge într'altă direcțiune. Acele urme său că se întâlnesc mai târziu iarăși la olaltă, său că crumirul își continuă drumul singur cu Mochallah și s'a despărțit cu totul de către cei alalți, în speranța că noi ne vom lua după vre una dintre urmele lor și ast fel ne va scăpa din mână. Dóuë urme am descoperit deja; cele alalte dóuë încă le vom afla cu siguranță, dacă vom înainta tot pe granița acésta. Nu-i va succede să ne înșele. Mergem mai departe!”

Eu călăriam în frunte și în curând am dat de urma a treia. După ce am măsurat-o cu hârtia mea, am văzut că aceea este urma alor doi Hamema. Așa dar acum n'aveam de căutat de cât numai o singură urmă, și aceea trebuia să fie a crumirului.

Înaintând mai departe în direcțiunea de acum, văzurăm din dărétul nostru apărând patru călăreți. Era Omar Altantavi cu cei trei Meșeerii ai săi, cari aveau cai foarte buni. După ce i-am salutată și le-am explicat

causa mersului nostru încet, ne-am continuat cercetarea.

A durat mult, foarte mult, până când în sfârșit am dat de urmele căutate. Hârtia mea se potrivea acurat cu copita unui dintre cai; a fost lapa cea albă, și pentru a fi și mai siguri, am rupt încă o fóie de hârtie și am măsurat și urma copitei murgului.

Acum înse înaintarăm cu luțelă îndoită după urma nouă descoperită, de óre ce am perdut un timp îndelungat. Eram curios să aflu, ce direcțiune va fi luat acum crumirul, pentru că din direcțiunea acésta noi puteam combina, ce planuri avea el. După drum de un ceas eram în chiar.

De la muntele Sebissa, la granița algerică, în față cu Tebesa, curge un riu curmeziș prin Tunesia până la Sebeha Sihdi-el-Hani, carea se numește și lacul de la Heruan. Mai multe riuțe neînsemnate se varsă în riu acesta, și unul dintre cele mai însemnate este Sufletva, carele isvorește din muntele Semeta, curge vre-o patruzeci de kilometri drept spre sud și apoi din jos de satul Sbeitla său Sufletva se îndreptă spre est. Noi am aflat că crumirul s'a ținut în jos pe lângă țermul drept al acestui riuțel. Acésta era direcțiunea către muntele Morgeba, la pólele căruiu un despărțiment al Meșeerilor își páscea turmele sale. Acolo încă am fost trimis soli, și acum era numai întrebarea, cine ajunge mai lute, el său ei? El avea caii cel mai buni, ei înse direcțiune óblă peste Timaș și Haluc-el-Melbila. Ei călăriau de sigur nóptea întrégă, pe când el, spre a cruța pe față, probabil că trebuie să și poposescă.

Cu tóte că eu aveam să-mi îndrept tótă atențiunea asupra urmel, totuși ne puturăm sili caii ca să facem pe ceas un drum de peste un mil german. Ast fel când se întunecă, am ajuns în apropiere de drumul caravelor dintre Sbeitla și Semela-de-Ferașiș, unde am și rămas peste nópte.

În revărsatul zorilor eram deja călări. În jurul nostru era loc erbos și de aceea urmele de eri ale crumirului se puteau încă recunoște. Spre mirarea mea înse acelea nu conduceau spre Margeba ci la dreapta către Belad-Aataș. Așa dar intențiunea sa era, să încunjure tóte triburile Meșeerilor și să mérégă direct la Hamema-il de dincolo de Sibdi-Ali-Ben-Aun. Mă interesa foarte mult, să fii sigur despre acésta, mai cu samă atunci, când sosind la locul unde a poposit el, am observat, că el a odihnit timp foarte scurt și a plecat iarăși deja înainte de miezul nóptii. Prin aceea el a mărit distanța dintre noi cu cel puțin trei ceasuri.

Înaintând cu grabă mai departe, am ajuns în curând la riu Aataș, trecurăm peste dînsul și încă înainte de amézi am sosit pe înălțimea dealului Nuba. De aci urma conducea spre sudost în câmpia cea mare ed-Deban, și acum eram sigur despre planul crumirului.

Ne-am oprit și am descălecat, pentru a lăsa caii să odihnescă câteva minute.

„Omar Altantavi,” întrebai eu, „ești sigur, că Iamar-es-Sikkit, bătrânul șeic al Hamema-ilor se află în Sellum?”

„Da.”

„Cât timp îți trebuie, să ajungi de aci până acolo?”

„În cas de lipsă pot ajunge în dóuë ceasuri.”

„Și cât de departe este de aci până la primul sat al Hamema-ilor, carele zace colo dincolo de câmpia Ben-Aun?”

„Trebuiesc vre-o șapte ceasuri; cu luțela noastră înse ajungem acolo de sigur în trei ceasuri.”

„Crumirul s'a coborât aci la stânga, către Ben-Aun; el de bună samă se află deja sub scutul Hamema-ilor, pentru că el se află cu cel puțin cinci ceasuri înaintea noastră, și solilor nostri le-a fost imposibil, ca să fi sosit deja acolo.”

„Emir, atunci trebuie să grăbim a merge la Sellum, pentru a aduce pe șeicul cel bătrân!”

„Asta voiam s'o zic și eu. Numai el ne póte ajuta; până atunci înse noi trebuie să prindem pe crumir și să-l păzim. Este destul, ca doi bărbați să mérégă la Sellum. Vei lua cu tine pe unul dintre Meșeerii tăi și vei merge la Sellum, pe când noi cești alalți vom înainta mai departe. Dacă măsura ta de timp este esactă, atunci de la Sellum până la Ben-Aun trebuiesc cel mult șese ceasuri, și ast fel tu cu șeicul putești să ne întâlniți iarăși deja înainte de apusul sórelui.”

„O, effendi, de la Sellum la Ben-Aun conduce un drum foarte bun de caravane. Dacă găsec îndată pe Iamar-es-Sikkit, ve voi ajunge și mai lute. N'aveți nici o grije! Hamema-ii cunosc pe cei doi bărbați ai mei, cari se află cu voi, și ei nu se vor opune a împlini aceea, ce cereți de la dînsii.”

El și cu Meșeerul său porniră în jos la dreapta. Noi am dat cailor câteva curmale, apoi ne-am continuat drumul. Tóte s'au întâmplat așa cum am presupus eu; calculul lui Altantavi se potrivea și puțin înainte de amézi am zărit în depărtare pe primul călăreț, carele ne făcu să deducem că în apropiere se află un sat. În curând se adunară tot mai mulți călăreți, până când se formă o trupă, carea se apropia în galop către noi. Ne-au încunjurat. Ali-en-Nurabi luă cuvântul: „Sallum alleicum! De ce trib ve țineți voi?”

„Noi stntem Hamema din despărțimentul Feran,” răspunse unul.

(Va urma.)

Economie.

Împărtașiri din grădinărit și economie.

(De Wilhelm Mühle din Timișóra.)

Flori de primăvară.

Cu redesteptarea naturii tot omul idealist doresce flori și își află mulțămirea și numai în modestii ghiocel. Florile apar în natură pe rînd, numai în grădină unde ar fi de dorit în rîndul prim, nu se arată nici unul d'ntre copiii doriiți ai primăverii. Dar cultivătorii moderni ai florilor, la cari aparțin și femeile sirguincioase, deja din tómnă s'au îngrijit să aivă séminturi de flori de primăvară, ori au și plantat din tómnă straturii de flori pentru primăvară. Spre a le ajuta în câțva posesorilor de grădini, vom aminti aici speciile acele de flori, ce se cultivă mai ușor, pe cum și cultura lor.

Când vine toamna cu nopțile sale de ghéță și florile parte au înghețat, parte s'au uscat, grădinile de flori apar așa de pustii; dar dacă omul e cu grije, atunci plantază în August—Septembrie următoarele sămânțuri de flori, ce până în Octombrie s'au făcut deja în plante mici, ca să restaureze iarăși straturile de flori, ce dau grădinei un aspect frumos, ca și când în natură ar începe o viață nouă. Deci în August—Septembrie se plantază următoarele specii de flori: 1. Viola tricolor, cea mai frumoasă și mai timpurie floare. În toate colorile. 2. Myosotis alpestris nu mă uita. 3. Dianthus barbatus garoafele 4. Campanula medium. 5. Nemophilla insignis. 6. Lilien pendula s. a. m. Aceste 6 specii sînt destule spre a decora grădina cu o floare admirabilă de primăvară. Cine vrea să aibă mai puțină osteneală, ca mai întâiu să le samene și apoi să le sădască, să purcedă în modul acesta foarte simplu: După curățitul straturilor și a parcelor, pe la mijlocul lui Octombrie, să sape grădina și să curețe cărările. În straturile săpate și pregătite să samene următoarele sămânțuri în rînduri afunde de 2 cm. și apoi să astupe sămînțurile cu pămînt de circa 2 cm; rîndurile să fie la distanțe de 15—25 cm. de oaltă, după cum cere mărimea speciilor de flori: 1. Asperula azursa. 2. Centaurea. În diferite colorii. 3. Delphinium, ceva deosebit de frumoasă. 4. Iberis alb și roșu. 5. Lanthyrus în toate colorile. 6. Papaver (macul). Cele mai frumoase înse sînt: violele, nu mă uita, macul și tatnișul. Mai sînt ele și alte flori frumoase de primăvară, dar aceste de mai sus sînt cele mai drăguțe, mai recomandabile și mai fermecătoare. Sînt deplin convinși, că ori care posesor de grădină, ce și-ar procura o atare floare cu așa puțină osteneală și și cu mai puțină spese, nu o mai părăsese nici odată, iar cel care nu o aș. vădîndu-o, sigur o vor urma-o și el; căci nu este ceva mai frumos, de cât o grădină de flori, arangiată cu gust.

Asta mai are și avantajul acela, că pe lângă aceea că ai în primăvară o grădină curată și cu flori, dar în primăvară ai și timpul disponibil, ca să te ocupi cu florile cele de vară, ce recer sădirea în mijlocul lui Iunie, după ce aceste stați până în mijlocul, adese ori până în sfîrșitul lui Iunie într'o înflorire maestatică.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 4, cu următorul sumar: D. Anghel, Dragoste (poezie) — I. Ciocirlan, Din munții Vrancei. — Z. Birsean Cîntece. — Un Ateneist, Amantele criminalilor la Ateneu. — Emilian, Baladă. — Podeanu, Cîntec. — I. B. Exponițiunea Neylies. — Red. Informații literare și artistice. Răspunsuri. — Numărul 20 bant. Abonamentul 10 lei pe an.

Posta „Unirii“.

I. B. M. A trebuit să-I dăm forma asta, ca să nu plictisescă prin lungimea-I de tot mare.

eu. Nu s'a putut de cât așa, credem, că e destul de bine. Iată, de alt cum chipul cel mai potrivit calunziatorilor!

I. B. A sosit prea târziu, pentru de a putea lua notiță în nri acesta.

D. P. D. Ne înveselește răspunsul primit, regretăm că nu crezi că munca ce se pune, nu e de loc răsplătită, după cum ar fi vrednică. Așteptăm... „pardon.“

S. C. Materialul din vorbă, nu e pentru noi.

f. Va urma.

A. P. — A. M. P. „Căprioara“ a sosit cu bine comitetul redacțional vă exprimă la amendoi vii mulțumite.

Am primit și achitam abonamentul de la: Bagla pe 1900 și 1901 sem. 1. Nr. 3 s'a trimis Butyiu pe 1903 sem. 1. Blagia pe 1902 sem. 2. Subcetate pe 1902 sem. 1. Iar nu pe sem. 2. Binevoii a cerea mai de aproape, căci acesta e numai a treia plătire; și a ne trimite și pe sem. 2, cum și

pe acesta din a. c. Sanger pe 1901 și 1902. I. B. Zagreb până în 1 Mai a. c. Ios. R. Orade pe 1903 sem. 1. Casonul-mare pe 1903. Mîlăgel pe 1903. A. S. Orade pe 1903 sem. 1. Craiu-Dorolț pe 1902. Resighea pe timpul din 1/II. 1900 până în 1/12 1902. Drăg-Cseke pe an. 1893 până la finea an 1897. Tr. F. Beiuș pe timpul din 1 Oct. 1896 până în 1 Oct. 1898. I. M. Bp. pe pătrariul prim 1903. Șieuf pe 1903. O-Zedkod pe 1903. Gădlin pe 1899 și 1900. A. B. Șimleu pentru tract, pe 1903 sem. 1 Calendarul următor. Cehalul-român pe 1899 și 1900 Offenbaia pe 1902. Mocod pe 1903. Binevoii a ne trimite și restanța anilor 1897 și 1898. Tritul-infer. pe 1900 și 1901. Cas. Brașov, pe 1903 sem. 1. Drag pe 1902. Deda pe 1900 și 1901. Zazar pe 1902. M. Belă pe 1903. Velcheriu pe 1900—1903. Copand pe 1901 sem. 2. Secaș. Fôia vă merge regulat. Numerii reclamații i-am trimis din noii. Abon. trimis în 27/12 1902 Pam primit și achitat în posta red. Măgura pe 1900 Berivoiul-mare pe 1902. Istrău pe 1900. Mediaș pe 1901.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domsa.

Inserate.

(17) 1—2

Publicațiune de licitațiune.

În 1 Martie st. n. a. c. la 10 ôre a. m. se va da în întreprindere zidirea bisericicii parohiale gr. cat. din Roșia de secaș (Veresgyháza) posta ultimă Pokafalva, gara Blaș. pe calea licitațiunii publice minuende, carea se va ține în sala de propunere a școlii noastre confesionale. Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedé la locuința parochului din loc.

Roșia-de-secaș, în 11 Februar 1903.

Curatoratul bisericesc
gr. cat. din Roșia.

(54) 7—20

Numai 2.75 cr.

Să trimite cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă anrită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

E. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere

Krakovia Stradom 18.

Liferantului oficialilor de stat.

Prețcuranturii se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiiu, strada Cîsnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asiguréază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificii de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără ceretare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii **3,003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2,738.793 c.**

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiiu, str. Cîsnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturii principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Seghedin, Șopron, Szabadka și Timișoara.

(5) 3—52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofțerilor, ofcianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aclude marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1/12.

(7) 3-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

(8) 3-52

Carol Beck

pregătitor de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de cătră Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămît.

Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	„ 13.—
Pentru ferestă mai ușore și mai simple	„ 9.—
Ferestă de Closett	„ 7-60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlile elementare de stat din Kis-Pest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

BUDAPESTA,

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în cară de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru toate localitățile din țară și străinătate.

☛ TELEFON. ☛ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☛ TELEFON. ☛

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbii, fără întreruperi, cu cruțarea speșelor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

Representanți în toate orașele mai mari din țară și străinătate.

(9) 3-52

Timbalele mele au fost decorate la espoșiția milenară.

Timbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță foarte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpeta cu 75 floreni. Daū instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

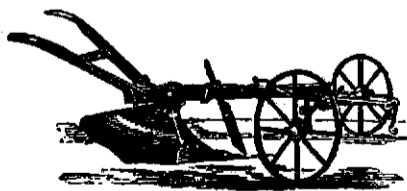
Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

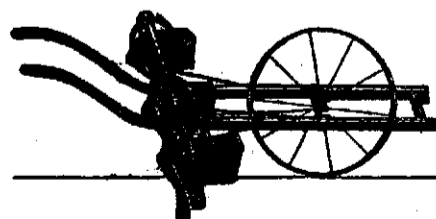
măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier”.

BUDAPEST, VII., Nefelets-utca 43. szám.

(10) 3-52

Atelierul de mașini și de pluguri al lui

EUGEN NICOLA

din Blăș.

Se recomandă pentru pregătirea a ori ce fel de lucru, ce cade în acest facht și anume: *mașini și instrumente economice, pluguri schimbătore, mașini de frecat cucuruzul, mașini de îmblătīt.*

Face tot feliul de

REPARATURI

la mașini cu vapor și alte soiuri de mașini.

(11) 2-10

525 v. szám
1902.

(12) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1901. évi V. 10543 számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Dokolin Filip s társa ellen 600 k. — f. s járul erejéig 1902 évi szeptember hó 26-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 820 k. — f.-re becsült következő ingóságok u. m.: Latiu Augusztinál: lovak, lószekér; Dokolin Artimonnál széna, ökrök, szekér, eke és taliga nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszúaszói kir. járásbíró 1902. évi V. 3/4 számú végzése folytán 600 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1901 évi augusztus hó 18-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 94 kor. 2 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Kis iklodon, végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére 1903. évi február hó 27-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúaszón 1903. évi február hó 6-ik napján.

Konya János.
kir. jbirósági végrehajtó.

535 v. szám
1902.

(13) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1902 évi v. 5176 számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Kornea Gyula és társa ellen 479 kor. — fil. s jár. erejéig 1902 évi szeptember hó 13-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 1862 kor. — fillerre becsült következő ingóságok, u. m.: Zsidveán Juonnál tulkok, sertések, buza, széna, Kornea Gyula, Lukretia és Annánál szarvasmarhák sertések, széna, buza, szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszúaszói kir. járásbíró 1902. évi V. 174/2 számú végzése folytán 479 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1901 évi augusztus hó 10-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 111 kor. 80 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Alsókápolnán végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére 1903. évi február hó 26-ik napjának d. u. 1 óra-kor határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúaszón 1903. évi február hó 6-ik napján.

Konya János.
kir. jbirósági végrehajtó.

36 v. szám
1903.

(14) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a megyesi kir. járásbíró 1902. évi v. 272/2 számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula balázsfalvi ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár balázsfalvi cég javára Hilka Juon szászveszödi lakos ellen 258 kor. — fil. s jár. erejéig 1902 évi Deczember hó 31-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 890 kor. — fillerre becsült következő ingóságok u. m.: szarvasmarhák, lovak s sertések nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a megyesi kir. jbiróság 1902-ik évi V. 272/3 számú végzése folytán 258 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1901 évi február hó 25-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 102 kor. 50 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Szászveszödn alperes lakásán leendő eszközzésére 1903 évi február hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Medgyes 1903. évi Január hó 22-ik napján.

Konya János.
kir. jbirósági végrehajtó.

517 v. szám
1902

(15) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Gyulafehérvári kir. törvényszék 1902-ik évi 3929. V. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Pinos János és társa ellen 281 kor. — fil. s jár. erejéig 1902 évi Szept. hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 690 kor. — fillerre becsült következő ingóságok u. m.: Pinos Jánosnál: lovak, széna, szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Hosszúaszói kir. járásbíró 1902-ik évi V. 149/2 számú végzése folytán 281 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1901 évi június hó 18 napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 73 kor. 66 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Mike-zásán, végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközzésére 1903-ik évi febr. hó 25-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő mások is le és felülfoglaltatták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúaszón 1903-ik évi február hó 6-ik napján.

Konya János,
kir. jbirósági végrehajtó.

526 v. szám
1902.

(16) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1902. évi V. 4220. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Dengel Vasilie I. Gligor és társa ellen 143 kor. — fil. s jár. erejéig 1902 évi szeptember hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 914 kor. — fillerre becsült következő ingóságok u. m.: Dengel Vasilie I. Gligornál: ökrök, szekér, széna, sertés, Krisztea Dumitrunál sertések, csür, Kristea Juonnál: szarvas marhák, sertés, szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszúaszói kir. jbiróság 1902. évi V. 152/2. számú végzése folytán 143 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1901. évi május hó 28 napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 93 kor. 26 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Mikeszázán, végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére 1903-ik évi Február hó 25-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúaszón, 1903. évi február hó 6-ik napján.

Konya János,
kir. jbirósági végrehajtó

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobree 1902).

cătră	gara		de la
Teuş — Tövis			
226	persóne	persóne	102
1258	mixt	mixt	229
735	accelerat	accelerat	904
1047	accelerat	accelerat	540
Copşa — Kis-Kapus			
107	persóne	persóne	221
282	mixt	mixt	1253
905	accelerat	accelerat	734
541	accelerat	accelerat	1046
Sóvárad			
310			848
248	mixt	mixt	650